

Dinsdag 8 juni 1915 – ochtendeditie

Elektrische geleidingen langs de Nederlands-Belgische grens.

Blijkens mededeling van het Duitse gezantschap zijn langs zekere gedeelten der Nederlands-Belgische grens elektrische leidingen aangebracht, waardoor van 7 juni af een elektrische stroom wordt geleid, ten gevolge waarvan het aanraken van die geleidingen ernstige ongelukken kan teweegbrengen.

De plaatsen, waar deze elektrische geleidingen zich bevinden, zijn door de Duitse militaire overheden op duidelijke, uit de verte goed waarneembare wijze aangegeven.

Van de Zeeuws-Vlaamse grens schrijft men:

De Duitse overheid is begonnen, langs de grens elektrische draden laten spannen. Met de personen, die gedeeltelijk in Holland en gedeeltelijk in België wonen, wordt overleg gepleegd, of ze wensen te vallen binnen dan wel buiten de draden. Ik woonde vrijdag toevallig een dergelijke bespreking bij. De Duitsers zijn in deze kwestie zeer gemoedelijk. Personen, die liever binnen Holland wonen, wordt dit toegestaan en de draad wordt dan ongeveer 5 meter van het huis gespannen, zodat het gedeelte, wat tot België behoort, nu ook tot Holland zal gerekend worden.

Londen, 7 juni. Officieel wordt gemeld:

Vanochtend om half drie hebben twee Engelse vliegers bommen geworpen op de luchtschiploods te Evere, ten noorden van Brussel. De vlammen sloegen aan weerszijden uit de loods en gingen een heel eind de lucht in. Het is niet bekend, of er een zeppelin in was. De vliegers zijn behouden teruggekeerd.

Om drie uur vanochtend heeft een andere Engelse vlieger een zeppelin in de lucht tussen Gent en Brussel aangevallen. Het luchtschip ontplofte, viel op de grond en bleef geruime tijd branden. Het geweld van de ontploffing deed de eendekker van de vlieger ondersteboven slaan, maar de vlieger slaagde erin zijn vliegtuig weer in de goede stand te brengen. Hij was gedwongen op vijandelijk gebied te landen, kon echter weer opstijgen en keerde behouden naar zijn vliegveld terug.

Terneuzen, 7 juni. Ik verneem nader dat de zeppelin in het luchtgevecht met Engelse vliegers in brand vloog. Het gevaarte, dat naar men zegt 18 kleine gasballonnen inhield, viel op het zusterklooster van de Gentse voorstad St. Amandsberg, dat daardoor in brand geraakte.

Een zuster sprong met een kind dat ze wilde redden, uit een brandend vertrek. Beiden werden gedood.

Een andere non, die uit de tweede verdieping sprong, brak beide benen.

Volgens een mededeling, is de gehele bemanning van het luchtschip gedood.

Voor het ogenblik zijn er geen verdere bijzonderheden te krijgen.

Terneuzen, 7 juni. Het blijkt dat de aanvallende vliegers, hoewel ze hevig beschoten werden, zich hebben kunnen verwijderen.

Hedenavond om 7 uur werd te Gent weer zeer druk geschoten, waaruit afgeleid wordt, dat daar weer een bezoek door vijandelijke vliegers is gebracht.

Dinsdag 8 juni 1915 – avondeditie

Het Belgische leger.

Parijs, 8 juni. De inhechtenisnemingen van burgerwachten en jongelieden in Brabant en Henegouwen duren voort. In weerwil van het verdubbelde aantal posten langs de grens slagen duizenden Belgen er in zich bij het leger van koning Albert te voegen.

Onze correspondent schrijft uit Brussel:

Bij verordening van 29 mei heeft de gouverneur-generaal de invoer van allerlei soorten zeep, zeepoeder, zeepachtige oliën en vetten binnen het bezette gebied verboden. Het generaal-gouvernement zal uitzonderingen toestaan op dit besluit, dat terstond van kracht wordt. Anderzijds heeft de bevelhebber van het etappengebied te Gent alle uitvoer van paarden, zelfs van slachtpaarden, uit voornoemd gebied, op straffe van 500 mark boete of hechtenis, verboden.

De Echo Belge maakt melding van het ook in ons blad medegedeelde bericht van Havas, volgens hetwelk het Belgische Kamerlid Fulgence Masson door de Duitsers doodgeschoten zou zijn. De Echo tekent bij het bericht aan, dat zij niet kan geloven, dat de Duitsers deze aanslag op een der meest geliefde personen van België gepleegd hebben, te minder daar zijn dood een bloedige opstand in heel het Waalse land, waar Fulgence Masson zeer geliefd is, in het leven zou kunnen roepen.

Volgens een bericht uit Havre, zou koning Albert een wijziging van het ministerie, door de opneming van twee socialisten erin, overwegen.

Uit Brussel wordt aan het Belgische informatiebureau gemeld:

De strijd tussen de Belgische arbeiders en de Duitse militaire overheid wordt met de dag meer verbitterd. Het zijn nu niet meer alleen de 100.000 spoorwegarbeiders, die de Duitsers door alle mogelijke middelen, zelfs door uithongering, trachten te dwingen voor hen te werken, maar ook duizenden andere werklieden, die dagelijks worden opgeëist, om aan de loopgraven te werken. Dit gebeurt vooral in het etappengebied, waar belangrijke stellingen in orde gebracht worden.

Gouverneur von Bissing heeft zelfs het middel gevonden, zich een persoonlijke lijfwacht van 13 Belgische burgers te bezorgen. In de omstreken van Vilvoorde heeft hij onlangs in een kasteel zijn intrek genomen. Weldra werd de gemeente veroordeeld tot een boete van 50.000 frank, omdat de telefoondraad in het park van het kasteel doorgesneden werd gevonden. Het gemeentebestuur werd echter de keuze gelaten tussen twee zeer uiteenlopende manieren van schuldaflossing: ofwel de boete betalen in klinkende munt, ofwel een wacht bezorgen van 13 personen, om het park en het kasteel te bewaken. Daar de gemeente Vilvoorde niet over het nodige geld beschikte, om de verlangde 50.000 F te betalen, werd zij genoodzaakt von Bissing zijn lijfwacht van 13 man te bezorgen.

Het Belgische informatiebureau verneemt uit Havre:

De minister van koloniën heeft een uitgebreid officieel verslag ontvangen betreffende de gevechten, die er aan de oostgrens van Belgisch Kongo, op de oever van het Tanganikameer zijn geleverd. Vijf maal hebben de Duitsers getracht op de Belgische oever vaste voet te krijgen, doch telkens werden hun aanvallen door de Belgisch-Kongolese troepen afgeslagen. In twee gevechten, die aan het Kivumeer geleverd werden, zijn de Duitsers totaal verslagen. Een laatste aanval, die de Duitsers onlangs beproefden op de veldschans

van de Heboe (berg), ondernomen door 300 man, gesteund door machinegeweren en geschut, leidde ook tot een gevoelige nederlaag.

Het officieel verslag brengt hulde aan de inlandse soldaten en wijst tevens op de merkwaardige tactische bekwaamheid van de inlandse onderofficieren.

Het Belgische Informatiebureau, gevestigd te 's Gravenhage, verneemt uit Brussel:

De Duitsers zijn, bij het bezetten van de hoofdstad, ook het "Palais des Académies", de zetel van de Belgische wetenschappelijke genootschappen, binnengedrongen. Zij hebben er alle documenten, werken en manuscripten in beslag genomen, waardoor vele nog onuitgegeven studies van wetenschappelijke waarde zijn verloren gegaan. Onder vele anderen worden nu gemist de volgende manuscripten: een studie van professor Lonchet over de archieven van Rijsel, een studie van de heer Lahaie over de archieven van Wenen en een over de archieven van Parijs van de hand van de heer Lahaie. Op een aanklacht van de Belgische autoriteiten heeft het Duitse bestuur luitenant Spannagel gelast een onderzoek in te stellen.

Dr. Terwagne, het socialistisch lid van de Belgische Kamer en lid van de gemeenteraad van Antwerpen, heeft van de afdeling Antwerpen der Belgische werkliedenpartij de volgende brief gekregen:

Waarde partijgenoot. Aangezien in deze moeilijke tijden uw aanwezigheid als mandataris van onze Partij hoogst noodzakelijk is, zo drukt de Werkersbond van Antwerpen de hoop uit, dat gij zo spoedig mogelijk uw werkzaamheden als gemeenteraadslid zult komen hervatten.

Indien gij aan die wens niet kunt voldoen, gelieve ons dan te laten weten of gij bereid zijt uw mandaat neer te leggen, opdat de nodige maatregelen zouden kunnen getroffen worden. De belangen en de toekomst van de partij staan op het spel.

Dr. Terwagne heeft geantwoord:

Gezellen. In uw brief van de 12^e mei, door mij de 27^e ontvangen, wilt gij mij wel verzoeken, "mijn werkzaamheden als gemeenteraadslid te hervatten", oordelend dat mijn tegenwoordigheid in Antwerpen noodzakelijk is.

Laat mij toe u te zeggen, dat ik de mening toegedaan ben dat de bezigheden als gemeenteraadslid zoals ik die aanvaard heb en in praktijk gebracht gedurende 15 jaar, niet behelzen het verbeuren en opofferen der vrijheid. Het college van burgemeester en schepenen heeft als opdracht te zorgen, voor zover het mogelijk is, voor het beheer der stad. Maar deze verplichting valt niet ten deel aan het raadslid.

Wees dus zo goed deze brief aan de overheid mede te delen en mij de ontvangst te melden van mijn ontslag.

Ik wil u openhartig bekennen, dat de "belangen der partij" op het ogenblik niet de voornaamste van mijn bezigheden en mijn beslommeringen uitmaken.

Duitse oorlogsliteratuur over België.

Brussel, 3 juni.

De gehele aprilaflevering der Süddeutsche Monatshefte, waarin het door mij besproken artikel van prof. Von Bissing voorkomt, is aan België gewijd, zoals voorafgaande afleveringen zich met Frankrijk,

Rusland en Engeland bezig hielden. De inhoudsopgave vermeldt opstellen over het land door Willy Andreas, prof. te Karlsruhe, over de bevolking door Tony Kellen, over het godsdienstige vraagstuk in België door Dr. Julius Bachem van de Kölnische Volkszeitung, over Kongo door Jos. Hofmiller, over Antwerpen als zeehaven door Kurt Wiedenfeld, prof. in de staathuishoudkunde te Halle, benevens een stukje, getiteld Baudelaire over België, waaromtrent, naar ik meen te weten, de gewone correspondent van onze krant hier ter stede te zijner tijd eens iets zal zeggen. Tenslotte bevat de aflevering de Duitse vertaling van een dagboek van een Belgisch soldaat, werk van een sentimentele kantoorklerk, van niet de minste waarde en dat door de redactie beter achterwege ware gelaten.

Het opstel over de zeehaven Antwerpen zal menig Rotterdammer interesseren, daar onze wereldhaven en de plaats, die zij in het Europese en wereldverkeer inneemt, er zeer nauwkeurig in worden beschreven.

Voor het doel, dat ik mij in deze overzichten gesteld heb, zijn vooral de drie eerste artikelen van belang; zij hangen terug samen met een reeks andere geschriften, die alle soortgelijke onderwerpen behandelen, onderwerpen, welke op dit oogenblik de volle aandacht der intellectuele Duitsers blijken te hebben.

In der bunten Reihe unserer Gegner ist Belgien am schwersten zu erfassen, vangt het opstel van prof. Andreas aan en deze gedachte is eigenlijk het leitmotiv van al deze geschriften.

België's eigenaardige toestand als neutrale staat tussen de grote West-Europese mogendheden. België's gemengde bevolking, waarvan een deel tot het Nederlandse taalgebied behoort, België's katholicisme, met als gevolg daarvan, scherpe politieke strijd in het binnenland, dit alles zijn vragen, die de Duitsers, nu zij zulk een groot

deel van het land bezet houden, nader willen onderzoeken, met het doel er zich rekenschap van te geven welke houding zij tegenover deze verschijnselen behoren aan te nemen.

Het probleem van België's politieke toestand is langs historische weg te benaderen, en daarom eenvoudiger van oplossing dan de vragen omtrent volkskarakter en godsdienst, welke, van meer psychologische aard, veel moeilijker te bevatten zijn. Dit laatste komt wel in alle Duitse geschriften, welke voor mij liggen, zeer sterk tot uiting. Ik vergeet daarbij dan wel niet, dat de schrijvers van die stukken dan toch eigenlijk over vijanden schrijven, maar een werkelijk juist ziend mens kan toch nooit tot zulke hoogte verblind worden als hier in vele gevallen blijkt bereikt te zijn. Onbevangenheid is wel voor alles bij deze onderzoeken vereist, dit moet ik hier terug herhalen.

Prof. Andreas bezit deze onbevangenheid al evenmin en ook hij heeft daardoor een geheel scheve kijk op deze zaken, en met Tony Kellen is het, zo mogelijk, nog erger gesteld. Deze laatste maakt zichzelf bekend als een neutrale Luxemburger, wonende te Essen, en verzekert, dat, wanneer hij een poging waagt om het Belgische volkskarakter te schetsen, dit niet alleen gebeurt op grond van vroegere persoonlijke opmerkingen, maar ook op grond van vele uitingen van schrijvers, welke totnogtoe, volgens hem, nog te weinig gebruikt zijn. Nu is de neutraliteit van Tony Kellen van een bijzondere soort, waarvoor ik de lezers wil waarschuwen. Van Duits standpunt bezien bestaan er namelijk twee soorten onzijdigheid, welke door hen genoemd worden: die deutsch freundliche Neutralität, en die nicht-deutschfreundliche Neutralität geclassificeerd wordt, maar de neutraliteit van Tony Kellen is van het beste deutschfreundliche allooï, daar zij beslist anti-Belgisch is. De werkelijk grappige wijze, waarop deze schrijver dit gehele onderzoek leidt, is waarlijk voor de beste fijnproevers bestemd. Ik geef u een staaltje: de Belgen hebben

een voorliefde voor het materiële, voor ruim genot; en als bewijs van die bewering voert deze onzijdige aan: wij weten immers voldoende uit kunst en literatuur hoe het op de Belgische kermessen toegaat. Is dat niet van een kostelijke naïviteit? Naar dit allereenvoudigste recept is dit gehele opstel bereid; een los feit, een invallende gedachte wordt van algemene toepasselijkheid verklaard en ... klaar is Kees!

Wilt ge nog een voorbeeld van de historische kennis van de heer Kellens? Ziehier. Als soldaten hebben de Walen alle eeuwen door niet veel betekend (heer Kellen, vrees de schimmen der vermaarde Waalse regimenten!) maar de Vlamingen hebben dikwijls genoeg getoond, dat zij de waardige nazaten waren van hun voorvaderen, die de overwinningen van Egmond en Willem van Oranje bevochten (heer Kellen, vrees de schimmen der vermaarde Hoogduitse regimenten!).

De opmerkingen van prof. Andreas zijn meer steekhoudend, maar met hem valt moeilijk te redeneren, daar hij van een paar beweringen uitgaat, waarvan het bewijs nog steeds in de lucht hangt. De stellingen, waarvan hij uitgaat en welke op dit ogenblik door alle Duitse schrijvers als onomstotelijke waarheid worden aangenomen, maar waarbij onzijdige toeschouwers zich niet zomaar, zonder meer, kunnen neerleggen, zijn deze.

1. België had zijn eigen neutraliteit reeds geschonden, op het moment dat de Duitse troepen Belgisch grondgebied betraden.
2. Het is van de Belgische regering een zeer domme streek geweest te Duitse troepen geen onverhinderde doorgang te verlenen.
3. De Belgen hebben tegen de Duitse soldaten een georganiseerde sluipschuttersoorlog gevoerd.

Men zal mij toegeven dat het voor een onzijdige moeilijk is te gaan redeneren met iemand, die deze zaken als bewezen aanneemt. Wij denken er dan ook niet aan ons in dit debat te begeven, o.i. zijn de tijden daarvoor nog niet rijp; eerst als de kalmte in de gemoederen zal zijn weergekeerd en alle gegevens ons dienaangaande ter beschikking zullen staan, kunnen wij, als het ons lust, deze vragen objectief en in het openbaar gaan behandelen.

Maar het is natuurlijk dat prof. Andreas' oordeel over de Belgen door het vooropzetten van deze grondstellingen scheef en vals wordt. Zo vindt hij als zeer goed mogelijke verklaring der weigering van de regering om de Duitse legers door België te laten marcheren, de overweging, dat Koning en raadslieden bevreesd waren voor revolutie onder de Walen, wanneer het ultimatum was aangenomen! Elke andere overweging, als die van nationale eer en dergelijke past niet in zijn kader.

De zeer nauwe overeenkomsten – volgens prof. Andreas – door België met Engeland gesloten, moeten naar zijn inzicht op rekening worden gesteld van ... de Belgische speelzucht.

Dit alles laat ons onbevredigd, want het is zeker niet op die wijze dat al deze vragen onder de ogen moeten worden gezien en tot een oplossing gebracht worden.

Wat er na afloop van deze wereldoorlog van België moet worden, wenst prof. Andreas niet te bespreken, maar hij verzekert dat het land de grootste troef moet blijven om later tegen Engeland uit te spelen; en bijzonder dreigend klinkt zijn slotzin, waarin hij verzekert dat in elk Duits hart de wens brandt, dat bij de vredesonderhandelingen de geesten der gevallenen de diplomaten over de schouders zullen zien.